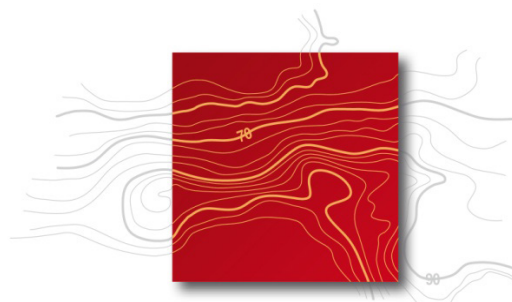




INVENTERINGSRAPPORT

Raseborg

Arkeologisk inventering över general- och detaljplaneområden
belägna inom Raseborgs stads område, delområde 6
31.5.2013



KULTURMILJÖVÅRD | ARKEOLOGISKA FÄLTJÄNSTER
Vesa Laulumaa

Sammanfattning

Den 27–31 maj 2013 gjordes på sex olika områden i Raseborg arkeologiska inventeringar kring general- och detaljplaneringen. Forskare Vesa Laulumaa från Museiverkets Arkeologiska fälttjänster var inventerare.

Rapporten behandlar delområde 6 som är 43 hektar. Området ligger i Tenala, ungefär 1,5 kilometer västerut från kyrkan, på en backe som heter Prästgårdsbergen. Området är torr mo med moränjord och dess höjd är främst 35–50 meter över havet. Området inventerades den 31 maj 2013. Man kände inte till några fornlämningar i området från förut och hittade inga vid inventeringen. Områdets arkeologiska potential är liten.

Innehållsförteckning

Sammanfattning

Arkivinformation

1. Inledning	1
2. Inventeringsområdet och dess historia	1
3. Inventeringens förlopp och resultat	2
4. Bildförteckning	4
5. Källförteckning	5

Bilagor

Bilaga 1. Inventeringsområdena

Bilaga 2. Delområdet 6

Arkivinformation

Undersökning: Arkeologisk inventering över general- och detaljplaneområden belägna inom Raseborgs stads område, delområde 3

Undersökningen genomfördes av: Vesa Laulumaa/ Museiverket, Avdelningen för kulturmiljövård, Arkeologiska fälttjänster

Undersökningen beställdes av: Raseborgs stadsplaneringsenhet, Torggatan 8, 10300 Karis

Det undersökta områdets omfattning 0,43 km²

Fältarbetstid: 31.5.2013

Fynd: -

Fotgrafier: AKDG3169:1–2

Den ursprungliga undersökningsrapporten finns i Museiverkets arkiv, Sturegatan 2a, 00100 Helsingfors. Det har skickats kopior till arbetets beställare och till Västra Nylands landskapsmuseum.

1. Inledning

Raseborgs stads stadsplaneringsavdelning behöver arkeologiska inventeringar som utgångsinformation för general- och detaljplaneringen på olika håll i Raseborg (se bilaga 1). Staden valde på basis av en offert Museiverkets Arkeologiska fälttjänster till att genomföra arbetet, forskare Vesa Laulumaa tjänstgjorde som inventerare.

Fälttjänsternas offert bestod av två uppgiftshelheter. Uppgiftshelhet 1 omfattar en total areal på 979 hektar och inbegriper områdena 1a och 2-6 som inventerades 27–31 maj 2013. Uppgiftshelhet 2 är området 1b, vars totala areal är 1 700 hektar. Ursprungligen hade beställaren uppgett att uppgiftshelhet 2 genomförs först år 2014, men på beställarens önskan genomfördes helheten redan 13–19 juni 2013. För varje delområde upprättas en separat rapport.

Av de inventerade områdena är områdena 1a och 1b generalplaneområden och områdena 2–6 detaljplaneområden. Enligt offertförfrågan omfattade inventeringen inte sådana bebyggda miljöer och områden för vilka man har upprättat kompletta och uppdaterade inventeringar. Inventeringarna genomfördes under efterlevnad av kvalitetsanvisningarna om arkeologiska fältarbeten i Finland.

2. Inventeringsområdet och dess undersökningshistoria

Inventeringsområdet är ett detaljplaneområde som håller på att planeras och det ligger i Tenala i Raseborg, ungefär en kilometer västerut från Tenala medeltida stenkyrka. Områdets storlek är 43 hektar och det gränsar till Bromarvvägen i söder, till Talluddsvägen i väster, till ett åkerfält i öster och i norr till en gårdsgräns som går genom Prästgårdsbergen i riktning öst–väst.



Näkymää inventointialueen koillisosassa, Prästgårdsbergenillä. (AKDG3169:1)

Omgivningen är torr moterräng, jordmånen är morän och på de högsta terrängställena finns det berg. Områdets trädbestånd är tallskog i varierande ålder. I den östra delen av inventeringsområdet finns en ett par hektar stor grusgrop som blivit skogbevuxen. I områdets mellersta del, dit det går en stig, har man tydligen gjort högar av jord på ett vidsträckt, ungefär en halv hektar stort område. I det här området växer nu ungefär 30–40-årig tallskog. Grusgropens gränser urskiljs i laserskanningsmaterialet och även det terrasserade områdets södra 1–2 meter höga bank syns i det. Det terrasserade området och grusgroparna har märkts ut på grundkartan från år 1981, men på kartan från 1960 finns de ännu inte, de har alltså uppstått på 1960-1970-talen.

I inventeringsområdet finns inga fornlämningar som är kända från tidigare och det finns inga direkta tidigare arkeologiska undersökningar som kan kopplas till det. Områdets lägsta punkt är ungefär 30 meter vid Talluddsmossen och den högsta ungefär 58 meter på Prästgårdsbergen. På basis av sin höjd har området som en följd av landhöjningen stigit upp ur havet under stenåldern för ungefär 6 000–9 500 år sedan

3. Inventerings förlopp och resultat

Under förberedelserna av inventeringen genomgicks tidigare undersökningsrapporter, kartmaterial över den historiska tiden, verk om socknen samt informationen i fornminnesregistret. Inventeringen av före detta Tenala kommun gjordes av C.O. Nordman år 1936, så den är fullständigt föråldrad. Områdenas förhistoriska potential undersöktes dessutom genom att rekonstruera havsstrandens olika skeden.

Ett viktigt material kring de medeltida och historiska objekten är platsdatamaterialet som Anna Riionheimo har samlat för Nylands förbund och som också var tillgängligt i elektronisk form. Samlingen omfattar en avsevärd mängd platsdatamaterial över den historiska tiden, bland annat lokalisering av bytomter från 1560-talet samt innehållet i Kungens kartverk 1776–1805. En inventering av medeltida fornlämningar i Västra Nyland som gjordes under ledning av Georg Haggrén år 2007 utgör även ett viktigt bakgrundsmaterial vid inventeringen av medeltida och historiska objekt.

Vid planeringen av inventeringen utnyttjades också Lantmäteriverkets material från flyglaserskanningar. Det var till stor nytta vid fjärrkarteringen av fornlämningarna och även för att förstå störningar (t.ex. grusgropar, terrasseringar) som orsakats av senare markanvändning, det kunde man också märka på Prästgårdsbergen.

Under inventeringen över delområde 6 genomströvade man området heltäckande. Inventeringsobservationerna baserar sig främst på visuella undersökningar i terrängen. Särskilt områden med bruten markyta undersöktes närmare. Sådana platser är i allmänhet de bästa då man vill hitta boplatser från stenåldern. På vissa platser gjordes också borrhningar i marken, till exempel åldern av gropar som upptäcktes under inventeringen uppskattades med hjälp av jordmånsprofiler som togs genom borrhningar. Konstruktioner från den historiska tiden sökte man efter endast genom att observera, därför att det på basis av en analys av det historiska kartmaterialet inte har funnits bebyggelse i området. Vid inventeringen hittades inga nya fornlämningsobjekt. Det verkar som om områdets arkeologiska potential skulle vara rätt liten.

Helsingfors den 23 januari 2014

Vesa Laulumaa

4. Bildförteckning

Fotograf: Vesa Laulumaa

AKDG3169:1 Raseborg, Tenala. Vy över inventeringsområdets nordöstra del på Prästgårdsbergen. Fotograferat från sydväst.

AKDG3169:2 Raseborg, Tenala. Vy över inventeringsområdets västra del. Fotograferat från väster.

5. Källförteckning

Tryckta källor

Alanen, Timo ja Kepsu, Sauli 1989: *Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Uudenmaan liitto, Anna Riionheimo 2011: *Näkymiä maakunnan maisemahistoriaan – Uudenmaan paikkatietoaineistot*. Uudenmaan liiton julkaisuja E 113-2011.

Arkivkällor (alla källor finns i Museiverkets arkiv, Sturegatan 2, Helsingfors)

Haggrén, Georg, Heinonen Tuuli ja Terävä Elina 2007: Keskiaikaisten muinaisjäänkösten inventointi Läntisellä Uudellamaalla (Inkoo, Karjaa, Kirkkonummi, Pohja, Siuntio, Tammisaari). Tammisaaren museo.

Nordman, C.O. 1936: Inventering av fasta fornlämningar i Tenala socken. Suomen muinaistieteellinen toimikunta.

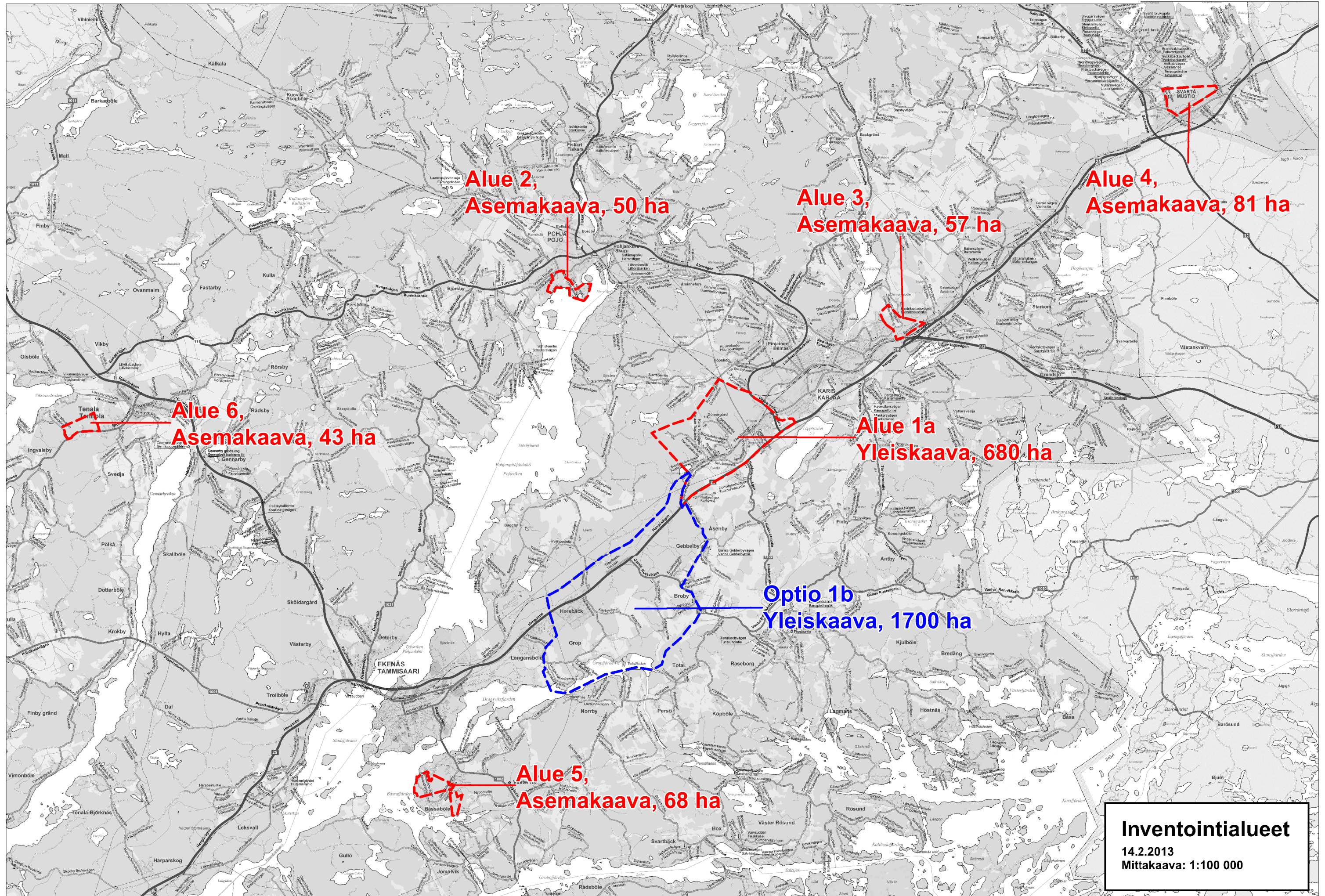
Webbkällor

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto <http://digi.narc.fi>

Heikki Rantatupa, Historialliset kartat <http://vanhakartta.fi>

Paikkatietoikkuna, <http://www.paikkatietoikkuna.fi>

Maanmittauslaitos. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. <http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata>



Talludden

BILAGA 2

Kyrk

Prästgårdsbergen

Område 6,
Detaljplaneområde, 43 ha

Talluddsmossen

1081

Kaivo

Germundbvmossen

